

та інших подібних відомостей допоможе зловмисникові видавати себе в Інтернеті за іншу особу. І чим більше такої інформації про захоплення, хобі та особисте життя є у шахрая, тим точніше буде схожість. А паспортні дані можуть і зовсім можуть допомогти зловмисникові взяти на чуже ім'я кредит або отримати доступ до банківських вкладів.

Рекомендації щодо захисту персональних даних:

1. При реєстрації в онлайн-магазині (а також в інших мережах), не обов'язково ділитися своїми реальними даними: ім'ям і прізвищем та ін..

2. Не публікуйте фотографії, з якої зловмисники зможуть отримати додаткову інформацію, яка їм буде корисна (про вас, ваше житло, плани на відпустку, квитки на літак або інші квитки зі штрих-кодом).

3. Намагайтеся не тримати у відкритому доступі (наприклад, в хмарному сховищі) скан-копії і ксерокопії особистих документів.

4. Встановіть пароль або інший спосіб ідентифікації на своєму смартфоні, ноутбучі (бажано на флеш-носії також).

5. Будьте уважні, не губіть носії інформації, такі як флеш-карти, мобільні телефони та ноутбуки.

6. Не залишайте папірці з пароллями доступу біль свого робочого місця, бажано зробіть їх якомога складнішими, для попередження незаконного доступу до вашої системи.

Використані джерела:

1. Нефедова Марія. Скільки коштують особисті дані в Даркнеті. URL: <https://xakep.ru/2015/09/24/leaks-statistics/>

Кліницький І.І. - слухач магістратури юридичного факультету;

Косиченко О.О. - доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки, кандидат технічних наук, доцент (Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН З ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТ

Поняття “Криптовалютний ринок” та “Криптовалюта” слід вважати порівняно новими, адже речі, котрі зазначені окреслюють, виникли тільки у 2009 році — тоді з'явилась перша пірингова платіжна система “Bitcoin”, розроблена анонімно. Зазначена децентралізована метода є практичною реалізацією моделі криптовалюти, що була розроблена у 1998 році вченим та комп'ютерним інженером Вей Дайєм (англ. Wei Dai) [1,2]/

Завдяки технологічним особливостям публічного реєстру блокчейн та

криптографічним методам користувачі криптовалют, заснованих на даних підходах мають ринкові переваги:

1) анонімність, що дозволяє безперешкодно отримувати матеріальні і нематеріальні блага будь-якого типу в обмін на певну кількість електронної валюти.

2) відсутність єдиного фінансового регулятора (подібного до центральних банків у більшості держав) — що становить кардинально нове явище у сучасній торгівлі: у світі вже як півстоліття існує вільний ринок валюти, де ціна тієї чи іншої грошової одиниці залежить від попиту та пропозиції, але державне регулювання завжди надає змогу штучно зменшити або збільшити цінність валюти на ринку шляхом її емісії та ремісії — таким чином, прогнозувати майбутню ціну ще складніше; більшість криптовалютних інструментів влаштовані так, що випуск нової валюти заснований на алгоритмі, на котрому базується така грошова одиниця, що забезпечує значний рівень зацікавленості суспільства [2].

Проте, анонімність та висока цінність на ринку призвели до актуалізації проблеми правового вакууму стосовно децентралізованих грошових криптоодиниць не лише у світовому масштабі, а й на території України. Проблематика відсутності належного правового регулювання і розроблення концепції у контексті розроблення законодавчої регуляції були досліджені: Вахрушевим Д.С., Ломовцевим Д.О., Сузаковим І.Р., Фрідріхом фон Хайеком [3-7].

У світі не існує жодного регулятора для криптовалют, котрі засновані на принципі розподілених розрахунків (англ. “distributed ledger technology”). Тож приклад регулювання у США слід окреслити як “вільний обіг”: регулятор податкових операцій IRS у власному роз’ясненні “Notice 2014-21” не визначає жадних заходів у контексті обмеження криптовалютних операцій. У документі зазначено, що віртуальний валютний інструментарій, заснований на криптографічних методах, становить собою анонімний засіб міні і це може створювати ряд обмежень учасникам правовідносин. У певній мірі являють собою регуляцію роз’яснення зі сторони IRS у сфері процедур оподаткування угод з використанням криптовалюти. Зокрема, базовою є наявність прив’язки при здійсненні оподаткування операцій до курсу долара США на день проведення виплат. Регулятор приділив суттєвої уваги таким правовим відносинам як:

- 1) оподаткування заробітної платні, що сплачено у криптовалюті;
- 2) договір купівлі/продажу з розрахуванням у криптовалюті;
- 3) інвестиції у криптовалюті.

У межах юрисдикції України пунктом входження стосовно визначення правового статусу віртуальної валюти з використанням криптографічних засобів слугує правовий акт Національного Банку України під назвою “Роз’яснення щодо правомірності використання в Україні “віртуальної валюти/криптовалюти” Bitcoin від 10.11.2014 року” містить позицію фінансового регулятора стосовно криптовалютних операцій. У відповідності до зазначеного підзаконного нормативно-правового акту, має місце побоювання щодо

використання криптографічних валютних засобів. Роз'яснення не містить заборони щодо використання, проте наголошує на неможливості використання такого засобу у якості платіжного.

Виходячи з п'ятого абзацу роз'яснення, криптовалюта являється грошовим сурогатом. Відповідно до ст. 1 ЗУ “Про НБУ”, грошовий сурогат — це будь-які документи у вигляді грошових знаків. Грошовими ж знаками є банкноти та монети (ЗУ “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” ст. 3 (п. 3.2)). Таким чином, виходячи з вище наведеного твердження та базуючись на тому, що криптовалюти не існують у формі банкнот та монет (адже мають ознаку віртуальності), дане роз'яснення не може бути застосовано у випадку такого виду валют.

Ураховуючи наведені факти, вакуум у регулюванні питання криптовалютних операцій збережено, хоч наведене роз'яснення можна вважати “*opinio iuris*” у сфері права, адже виражає ставлення регулятора валютного ринку до явища. Залишається невідомим порядок розглядання справ у рамках судової системи; наприклад, як реагувати Фіскальній службі України на факти несплати податків власниками Litecoin чи Bitcoin.

На підставі преамбули до Конституції України значної уваги потребує фактичний стан речей у законодавстві Європейського Союзу, а також держав-членів, задля імплементації таких рішень у вітчизняне право. Європейський Центральний Банк, а також Європейський Парламент мають у більшій мірі ліберальний підхід: визнали зазначений засіб сплати як валюту, котра не підлягає централізованій регуляції і у певних ситуаціях може бути використана у якості грошей [8].

Досвід держав-учасниць ЄС також засновується на зазначеній позиції. До прикладу слід навести Відповідь на інтерпретацію № 6655, котра була видана Пьотром Новаком (Piotr Nowak), державним секретарем Міністерства фінансів Речі Посполитої Польської від 02 листопада 2016 року. Даний акт права містить у собі визначення ризиків використання криптовалюти, термінологію з відповідним посиланням на акти права видані згаданими вище інституціями ЄС. Суттєве значення такого документа виражено у тому, що третій абзац відсилає до нормативно-правових актів у сфері сплати податків. У Відповіді наголошено про відсутність потреби сплачувати ПДВ (VAT), на підставі закону Dz. U. z 2016 r. poz. 710 z różn. Zm, проте зазначена валюта підлягає оподаткуванню податком з доходів для осіб фізичних при конвертуванні у валюту державну (злотий) чи закордонну.

Продовження дослідження сучасної проблематики криптовалюти, відповідно до нинішнього українського законодавства, потребує аналізу фактичного стану речей. Слід виділити наступні ознаки для зазначеного виду платіжних засобів:

- 1) існують як такі (їх можна передати та зберігати);
- 2) мають визначену ринкову вартість.

З наведеного вище, кожна криптовалюта являє собою річ — відповідно до статті 179 (ч.1) Цивільного кодексу України, це предмет матеріального

світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Проблему становить ознака матеріальності, проте відповідно до позиції Хатунцева О. А.: матеріальність речі визначається у можливості до її оцінки. Так, до прикладу, ринкову цінність людської думки неможливо оцінити, але книга, як спосіб вираження думок, оцінці підлягає [9, с. 281]. Валюта у її сучасному розумінні повністю підлягає ринковій оцінці: валютний ресурс фактично коштує лише ті кошти, що були витрачені на його продукування, проте його ринкова вартість може бути значно вищою і керується попитом (ідеальний стан речей).

Виходячи зі ст. 715 Цивільного кодексу України, а також статусу криптовалюти на рівні матеріальної речі дозволяє трактувати операції з її використанням як бартер [10, с. 295].

На внутрішньодержавному ринку сторони угод фактично не обмежені у бартерних операціях. Хоч питання оподаткування криптовалют не визначається у жодному акті вітчизняного права, проте вартість таких також може бути доходом, у відповідності до статті 135 Податкового кодексу України, якщо виступають у ролі товару.

Обмеження щодо бартеру з використанням криптовалют мають місце. Постанова Кабінету Міністрів України №756 від 29.04.99 р. встановлює перелік обмежень зовнішньоекономічного бартеру. Зокрема, документ містить перелік товарів, після експорту яких ввезення імпорту має відбутися щонайбільше через 60, а не через 180 днів: пшениця, жито, ячмінь, ріпак, льон борошно, велика рогата худоба, вівці, кози, яловичина морожена, шкіра, аміак, карбамід, напівфабрикати із заліза та сталі, чавун, феромарганець.

Там само визначено перелік товарів, котрі в Україну заборонено ввозити за бартером, а також вивозити з країни (ювелірні вироби та їхні частини з коштовних металів, діаманти, бурштин), також товари, які за договором міни не можна вивозити з країни, але можна ввезти (алкоголь, сигарети, олія, соняшникове насіння, шкіра, гірничодобувне устаткування, вугілля і нафта; різні метали, брухт; коштовне каміння, також порошок із нього).

Стан вітчизняного правового поля у контексті криптовалютних засобів можна оцінювати як розроблений на недостатньому рівні, але у відповідності до наведеної правової бази України, існує можливість до аргументації такого типу операцій. Наявність можливості інтерпретації таких правовідносин при використанні сили цивільного законодавства і податкового створює передумови для легалізації доходів, отриманих через електронні валютні засоби, використання усього інструментарію з охорони прав. Критична позиція Національного Банку України вочевидь є негативною щодо довіри інвесторів, котрі диспонуєть криптовалютами платіжними засобами, адже передусім, може бути визнана як декларування плану дій.

Аналізуючи досвід на міжнародному рівні, можна зробити висновок, що держави-лідери світової економіки та наддержавні утворення хоч обережно відносяться до анонімних фінансових інструментів, проте роблять максимум можливостей для того, аби володільці гаманців з криптовалютою

отримували засоби до вільного та легального інвестування таких коштів, купівлі/продажу, захисту власних прав у судах і навіть сплати податків. Отже, такий економіко-правовий феномен як “криптовалюти” вже складно підвести до заборони чи значного обмеження у правах його власників, адже ринкові відносини у даній сфері з кожним днем збільшують своє значення у світовій економіці.

Використані джерела:

1. Сулейманов С. История биткоинов. TJOURNAL — издание о медиа, технологиях и трендах. / С. Сулейманов// [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://tjournal.ru/paper/bitcoin-history>
2. Raszl I. The exponential growth of Bitcoin value explained. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://bitcoinowl.com/exponential-growth-bitcoin-value-explained>
3. Notice 2014-21 by IRS – [Електронний ресурс]: Web-link: <https://www.irs.gov/pub/irs-drop/n-14-21.pdf> (date of excess: 26.05.2019).
4. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні "віртуальної валюти/криптовалюти" Bitcoin – Роз'яснення Національного банку України від 10.11.2014. – [Електронний ресурс]. Код доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14> (дата посилання: 26.05.2019).
5. U.S. Securities and exchange commission “Citizens of the USA with Maksim Zaslavskiy – [Електронний ресурс]: Web-link: <https://www.sec.gov/news/press-release/2017-185-0> (date of excess: 26.11.2017).
6. Юшаева Р. С-Э., Медов И .Л. Криптовалюта - феномен XXI века // Теория и практика современной науки. Сборник научных трудов по материалам XX Международной научно-практической конференции. - М.: Издательство «Олимп», 2017 . С.250-252.
7. Ястребова А., Макогон Е. Как криптовалюта Bitcoin используется на практике в налоговом планировании [Електронний ресурс]: код доступу: <http://www.nalogplan.ru/article/3609-kak-kriptoalyuta-bitcoin-ispolzuyetsya-napraktike-v-nalogovom-planirovanii>.
8. Marszałek Paweł Kryptowaluty – pojęcie, sechy, kontrowersje, 2019 Poznań, [Електронний ресурс]: [http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/F8F4218303461D74C12583E10037EC68/\\$file/5.Marszalek.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/WydBAS.nsf/0/F8F4218303461D74C12583E10037EC68/$file/5.Marszalek.pdf)
9. Хатунцев О. А. Деление вещей на движимые и недвижимые // Бизнес в законе. 2008. №2. С.281-284

Лізунов С.І. - доцент кафедри захисту інформації Національного університету «Запорізька політехніка», кандидат технічних наук, доцент

ЗАХИСТ ВІД ВИТОКУ ІНФОРМАЦІЇ ПО КАНАЛАМ ВИСОКОЧАСТОТНИХ ВИПРОМІНЮВАНЬ

Сьогодні для зберігання, передачі і обробки режимної інформації широко застосовуються різні електронні пристрої, проте в ході їх роботи оброблювану інформацію можливо викрасти із-за випромінювання цими прилада-